

KATILIM BELGESİ

Sayın Doç. Adile Feyza ÖZGÜNDOĞDU

23-24-25 Kasım 2016 tarihlerinde
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim İş Eğitimi
Anabilim Dalı tarafından düzenlenen
"Cumhuriyetin Işığında Yükseköğretimde Sanat Eğitimi
Uluslararası Sempozyumu"na bildiri ile
katılımınızdan dolayı teşekkür eder, çalışmalarınızda
başarılar dilerim.

R. Sarıkaya

Prof. Dr. Rabia SARIKAYA

Gazi Eğitim Fakültesi Dekan v.

CUMHURİYETİN IŞIĞINDAYÜKSEKÖĞRETİMDE SANAT EĞİTİMİ ULUSLARARASI SEMPOZYUMU
International Symposium on Arts Education in Higher Education in the Light of Republic

CUMHURİYETİN IŞIĞINDA

YÜKSEKÖĞRETİMDE SANAT EĞİTİMİ ULUSLARARASI SEMPOZYUMU

International Symposium on Arts Education in Higher Education in the Light of Republic

23-24-25 Kasım / November 2016

23 Kasım 2016 Çarşamba

AÇILIŞ PROGRAMI	
09:30 – 10:25	Kayıt
10:30 – 12:00	Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı Resim – İş Eğitimi Anabilim Dalı Tanıtım Filmi Açılış Konuşmaları <i>Resim – İş Eğitimi ABD Başkanı Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU</i> <i>Gazi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Rabia SARIKAYA</i> <i>Gazi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İbrahim USLAN</i> Armağan Takdimi
12:00 – 14:00	Öğle Yemeği

Not: Açılış Programı Rektörlük Binası Mimar Kemaleddin Salonunda Yapılacaktır.

AÇILIŞ OTURUMU	
RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI NEŞE YAĞIZ KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU	
14:00 – 14:15	Feridun IŞIMAN <i>Gazi Resim – İş'in Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sanat Eğitimindeki Etkisi</i>
14:15 – 14:30	Prof. Nihat BOYDAŞ <i>Gazi'li Bir Gazi</i>
14:30 – 14:45	Prof. Dr. Mahmut ÖZTÜRK <i>Çağdaş Türk Sanat Eğitiminde ve Çağdaş Türk Sanatı Bağlamında "Gazi 80" Kuşağı</i>
14:45 – 15:00	Prof. Dr. Uğurcan AKYÜZ <i>Gazi, Sanat, Akademisyen</i>
15:00 – 15:15	Prof. Hasan PEKMEZCİ <i>Toplumsal Bellek/Tarihsel Bellek/Gazi Eğitim Enstitüsü – Gazi Üniversitesi</i>
15:15 – 15:25	Tartışma ve Değerlendirme
15:25 – 15:45	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 216 NOLU SALON

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Uğurcan AKYÜZ

15:45 – 16:00	Doç. Dr. Aysun ALTUNÖZ YONUK <i>El Yazması Tezlerin Kataloglanması (1931-1947) Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Şubesi</i>
16:00 – 16:15	Arş. Gör. Ramazan CAN <i>Türk Sanatında Ulusallık Evrensellik Tartışmaları ve Sanat Eğitime Yansıması</i>
16:15 – 16:30	Özlem SOMUNCU <i>Yükseköğretimde Lisansüstü Sanat Eğitimi Dünü ve Bugünü</i>
16:30 – 16:40	Tartışma ve Değerlendirme

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 209 NOLU SALON

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Mahmut ÖZTÜRK

15:45 – 16:00	Doç. Dr. Havva HALAÇELİ METLİOĞLU <i>Dokuma Kumaş Tasarım Eğitiminde Tema-Tasarım Bağlamında Bir Yöntem Önerisi: Metafor Kullanımı</i>
16:00 – 16:15	Yrd. Doç. Dr. H. FATMA ŞENER - Uzm. ASLI DURSUN <i>Moda Tasarımı Eğitim Programlarının Karşılaştırılması Türkiye - İtalya Örneği</i>
16:15 – 16:30	Öğr. Gör. Gülşah POLAT <i>Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümünde Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrenci Profili Açısından İncelenmesi (Giresun Üniversitesi Örneği)</i>
16:30 – 16:40	Tartışma ve Değerlendirme

17:00

RESİM – İŞ EĞİTİMİ BELLEK AÇILIŞI

24 Kasım 2016 Perşembe

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 216 NOLU SALON

Oturum Başkanı
Prof. Şeniz AKSOY

09:30 – 09:45	Prof. Namık Kemal SARIKAVAK <i>1970 – 80’lerde Gazi Eğitim’de Animasyon Eğitimi ve Günümüzde Görsel İletişim Tasarımı Eğitiminde Canlandırma Sanatının Önemi</i>
09:45 – 10:00	Doç. Muna SİLAV <i>Sanat Eğitiminde Eskiz Çizimi ve Suluboya</i>
10:00 – 10:15	Doç. Dr. Mustafa Cevat ATALAY - Arş. Gör. Bige GÜRSES <i>Yükseköğretim Sanat Eğitiminde Posta Sanatı Uygulamaları</i>
10:15 – 10:30	Yrd. Doç. Dr. Mahmut Sami ÖZTÜRK <i>Bir Resim Pratiği ve Anlatım Tercihi Olarak Özgün Baskıresmin İlgi Görerek Tercih Edilmesi Noktasında Yapılabilecekler Üzerine</i>
10:30 – 10:40	Tartışma ve Değerlendirme
10:40 – 11:00	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 216 NOLU SALON

Oturum Başkanı
Prof. Güler AKALAN

11:00 – 11:15	Yrd. Doç. Gonca YAYAN <i>Eğitim Fakülteleri Bünyesinde Yer Alan Lisans ve Lisansüstü Sanat Eğitimi Programlarında Konservasyon ve Restorasyon Derslerinin Eksikliğinin Olumsuz Yansımaları</i>
11:15 – 11:30	Öğr. Gör. Mine ÖZTÜRK - Yrd. Doç. Dr. Mahmut Sami ÖZTÜRK <i>Arkeolojik Buluntulardaki Formların Sanat Eğitimi Pratiklerinde Kullanımı Üzerine Örnek Uygulamalar</i>
11:30 – 11:45	Arş. Gör. Başak GÜLÜM - Doç. Dr. İ. Halil TÜRKER <i>Sanat Eğitimi Sürecinde Galerilerin Önemi ve Kullanımı</i>
11:45 – 12:00	Yavuz AĞAÇHANLI - Doç. Dr. İ. Halil TÜRKER <i>Yöresel Baskı Yöntemlerinin Yükseköğretim Sanat Eğitimi Ders Programlarındaki Yansıması ve Önemi: Tokat ve Kastamonu Örneği</i>
12:00 – 12:10	Tartışma ve Değerlendirme
12:10 – 14:00	Öğle Yemeği

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 209 NOLU SALON	
Oturum Başkanı Prof. Dr. İhsan DOĞRUSÖZ	
09:30 – 09:45	Öğr. Gör. Yeşim YORULMAZ <i>Güzel Sanatlar Eğitim Modellerinde, Temel Sanat Dersi Kapsamında Gestalt Kuramı İncelenmesi</i>
09:45 – 10:00	Öğr. Gör. Muhammet İNCEAĞAÇ <i>Meslek Yüksekokulu Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı Öğrencilerinin Sanat Tarihi Dersi Hakkında Öğrenci Görüşleri</i>
10:00 – 10:15	Öğr. Gör. Umut DEMİREL <i>Yükseköğretimde Temel Sanat Eğitimi</i>
10:15 – 10:30	Arş. Gör. Huriye AYDIN ÇELİKCAN <i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Çocuğun Sanatsal Gelişimi Dersi</i>
10:30 – 10:40	Tartışma ve Değerlendirme
10:40 – 11:00	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 209 NOLU SALON	
Oturum Başkanı Prof. Nur GÖKBULUT	
11:00 – 11:15	Doç. Dr. Abbas KETİZMEN <i>Grafoloji ve Grafik Tasarım Eğitimi İlişkisi Üzerine Bir Araştırma</i>
11:15 – 11:30	Arş. Gör. Murat ASLAN - İrem KURT <i>Özgün Baskı Resim Atölyelerinde Atık Malzemelerle Kollografi Tekniği</i>
11:30 – 11:45	Arş. Gör. Merve ERSAN <i>Laszlo Moholy-Nagy ve Grafik Tasarım Eğitimine Katkıları</i>
11:45 – 12:00	Arş. Gör. Şule SAYAN <i>Yükseköğretimde Sanatçı Yetiştiren Eğitimci Sanatçılar</i>
12:00 – 12:10	Tartışma ve Değerlendirme
12:10 – 14:00	Öğle Yemeği

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI NEŞE YAĞIZ KONFERANS SALONU

Oturum Başkanı
Prof. Hasan PEKMEZCİ

09:30 – 09:45	Prof. Dr. Farah ALİYEVA <i>Azerbaycan Devlet Kültür ve Güzel Sanatlar Üniversitesinde Sanat Eğitimi</i>
09:45 – 10:00	Doç. Dr. Fatih BAŞBUĞ <i>Türk Resim Eğitiminde Mekteb-İ Harbiye-İ Şahane ve Mekteb-İ Tıbbiye</i>
10:00 – 10:15	Yrd. Doç. Dr. Şenay ALSAN <i>Modernleşme Sürecinde Sanat Eğitimi'ne Toplumsal Açından Bir Bakış: İnas Sanayi-İ Nefise-İ Mekteb-İ Aliye</i>
10:15 – 10:30	Arş. Gör. Kübra ŞAHİN ÇEKEN <i>İnas Sanayi-İ Nefise Mektebinde Sanat Eğitimi “Mihri Müşfik Ve Müfide Kadri”</i>
10:30 – 10:40	Tartışma ve Değerlendirme
10:40 – 11:00	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI NEŞE YAĞIZ KONFERANS SALONU

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Farah ALİYEVA

11:00 – 11:15	Prof. İhsan DOĞRUSÖZ <i>Sanat Eğitiminde Kurumsallaşma ve İstihdama Yönelik Eğitim Yöntemleri</i>
11:15 – 11:30	Doç. Dr. Meliha YILMAZ <i>Görsel Sanatlar Eğitimi Öğretmen Yaklaşımında Temel Sorunlar</i>
11:30 – 11:45	Doç. Dr. Erdem ÜNVER <i>Sanat ve Eğitime Yönelik Toplumsal Algı Sorunu Üzerine</i>
11:45 – 12:00	Doç. Dr. Erol YILDIR <i>Yükseköğretimde Taşrada Sanat Eğitimi “Malatya Örneği”</i>
12:00 – 12:10	Tartışma ve Değerlendirme
12:10 – 14:00	Öğle Yemeği

14:00 – 16:00

ANITKABİR ZİYARETİ
Otobüslerimiz Kampüs A Kapisından 14:00'da hareket edecektir.

18:00

**1932' DEN GÜNÜMÜZE GAZİ'NİN RESİM-İŞ EĞİTİMİ ÖĞRETİM ELEMANLARI
KARMA SERGİSİ AÇILIŞI**

CER MODERN SANATLAR MERKEZİ
Altınsoy Caddesi No:3 Sıhhiye/ANKARA

25 Kasım 2016 Cuma

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 216 NOLU SALON	
Oturum Başkanı Doç. Dr. Abbas KETİZMEN	
09:30 – 09:45	Doç. Adile Feyza ÖZGÜNDOĞDU - Arş. Gör. Şule ALTAY <i>Seramik Sanatı Konulu Lisansüstü Araştırmalarda Güncel Yönelimler</i>
09:45 – 10:00	Yrd. Doç. H. Serdar MUTLU <i>Seramik Sanat Eğitiminde Çömlekçi Çarkının Önemi</i>
10:00 – 10:15	Öğr. Gör. Dr. Naile ÇEVİK <i>Çağdaş Keramik Sanatında Disiplinler Arası Bir Yaklaşım Olarak Alternatif Malzemelerin Plastik Bir Dil Olarak Kullanılmasının Keramik Eğitime Katkısı</i>
10:15 – 10:25	Tartışma ve Değerlendirme
10:25 – 11:00	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 216 NOLU SALON	
Oturum Başkanı Doç. Dr. Çağatay AKENGİN	
11:00 – 11:15	Doç. Dr. Meltem KATIRANCI <i>Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Bir Meslek Olarak Görsel Sanatlar Öğretmenliğini Tercih Etme Nedenleri</i>
11:15 – 11:30	Yrd. Doç. Dr. Mehmet NUHOĞLU <i>İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Görsel Sanatlar Dersi Uygulamalarında Öğretmen Adaylarının Ders Öncesi ve Ders Sonrası Algı Değişimi</i>
11:30 – 11:45	Arş. Gör. Zeliha KAYAHAN <i>Türkiye’deki Görsel İletişim Tasarımı Bölümlerine Öğrenci Alımında Uygulan Sınavlar Hakkında Öğretim Elemanı Görüşleri</i>
11:45 – 12:00	Cengizhan YILDIZ - Doç. Dr. Oğuz DİLMAÇ <i>Mikro Öğretimin Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Düzeylerine Etkisi</i>
12:00 – 12:10	Tartışma ve Değerlendirme
12:10 – 14:00	Öğle Yemeği

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 216 NOLU SALON	
Oturum Başkanı Doç. Dr. Meltem KATIRANCI	
14:00 – 14:15	Prof. Dr. Adnan KAN - Arş. Gör. Ali Ertuğrul KÜPELİ - Arş. Gör. Ceren TEKİN KARAGÖZ <i>Sanat Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Çağdaş Sanat Dersine Yönelik Tutum Ölçeği</i>
14:15 – 14:30	Arş. Gör. Dr. Ayşe Gül ÇETİN - Arş. Gör. Hande BOLU SERT <i>Sanat Eğitimsi Olarak Yetişen Öğrencilerin Kültür – Sanat Etkinliklerine İlgileri</i>
14:30 – 14:45	Arş. Gör. Fatih KARİP <i>Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Kültür ve Doğa Varlıklarına Yönelik Bilişsel Yapıları</i>
14:45 – 15:00	Ceyhun VURUCU <i>Popüler Kültürün Resim – İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerine Etkileri</i>
15:00 – 15:10	Tartışma ve Değerlendirme
15:10 – 15:30	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 216 NOLU SALON	
Oturum Başkanı Doç. Dr. Meliha YILMAZ	
15:30 – 15:45	Arş. Gör. Hülya DEMİR <i>Lisans Düzeyinde Görsel Sanatlar Eğitiminin Engelli Bireylerin Sosyal Yaşama Uyum Becerileri Üzerindeki Etkisi</i>
15:45 – 16:00	Doç. Dr. Bülent SALDERAY - Arş. Gör. Zeynep GÖNÜLAY ÇALIMLI <i>Engelli Bireylerin Toplumsallaşmalarına Yönelik Düzenlenen Sanat Çalıştaylarının Etkililiğine İlişkin Katılımcı Refakatçi Görüşleri</i>
16:00 – 16:15	Arş. Gör. Zeynep PEHLİVAN BASKIN <i>Görme Engelliler İçin Dokunsal Galeri, Louvre Müzesi Örneği</i>
16:15 – 16:25	Tartışma ve Değerlendirme
16:25 – 17:00	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 209 NOLU SALON	
Oturum Başkanı Doç. Muna SİLAV	
11:00 – 11:15	Doç. Dr. Meliha YILMAZ - Doç. Dr. Orhan TAŞKESEN - Selma TAŞKESEN <i>Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Akademik Motivasyonları İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi</i>
11:15 – 11:30	Yrd. Doç. Dr. Elif MAMUR YILMAZ <i>Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Görsel Sanatlar Öğretimi Dersi İle İlgili Görüşleri (Giresun Üniversitesi Örneği)</i>
11:30 – 11:45	Öğr. Gör. Selahattin YILMAZ <i>Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Kimliğine İlişkin Beklentiler ve İlgili Öğretmen Eğitimi Programlarıyla İlişkisi</i>
11:45 – 11:55	Tartışma ve Değerlendirme
11:55 – 14:00	Öğle Yemeği

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 209 NOLU SALON	
Oturum Başkanı Doç. Dr. Bülent SALDERAY	
14:00 – 14:15	Yrd. Doç. Rabia Özgül KILINÇARSLAN <i>Sanat ve Akademi Arasındaki Sınırdaki Bir Anlatım Dili: Sunum-Performans</i>
14:15 – 14:30	Yrd. Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU <i>Resim-İş Eğitimi Öğrencilerine Drama Yolu İle Ernst Barlach'ı Öğretmen Amaçlı Bir Eylem Araştırması</i>
14:30 – 14:45	Arş. Gör. Tuğba ÇELEBİ <i>Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Çağdaş Sanat Ders Anlatımında Drama Yönteminin Kullanılması</i>
14:45 – 15:00	Arş. Gör. Elif TEKCAN - Öğr. Gör. Melis BALOĞLU AŞUT <i>Dijital Çağda Sanat ve Tasarımın Sınırı Üzerine Görsel Bir Haritalama</i>
15:00 – 15:10	Tartışma ve Değerlendirme
15:10 – 15:30	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI NEŞE YAĞIZ KONFERANS SALONU

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Serap BUYURGAN

09:30 – 09:45	Doç. Dr. Bülent SALDERAY <i>Görsel Sanatlar Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Engelli Bireylere Yönelik Görsel Sanatlar Eğitimi</i>
09:45 – 10:00	Arş. Gör. Başak DANACI POLAT - Arş. Gör. Rabia KÖSEDAĞ <i>Resim – İş Eğitimi Anabilim Dalında Öğrenim Gören Engelli Öğrencilerin Akademik Beklenti ve Deneyimleri</i>
10:00 – 10:15	Arş. Gör. Dr. Mücahit BORA <i>Elleri Olmayan Engelli Bir Öğrencinin Buca Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalında Öğrenim Görüyor Olma Durumuna Eleştirel Bir Yaklaşım</i>
10:15 – 10:25	Tartışma ve Değerlendirme
10:25 – 11:00	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI NEŞE YAĞIZ KONFERANS SALONU

Oturum Başkanı
Doç. Dr. Orhan CEBRAİLOĞLU

11:00 – 11:15	Doç. Dr. Mustafa Cevat ATALAY - Yrd. Doç. Dr. Sevtap KANAT <i>Dijital Çağda Sanat ve Sanat Eğitim Programlarındaki Yeri</i>
11:15 – 11:30	Arş. Gör. Dr. Mücahit BORA <i>Türkiye’de Eğitim Fakültelerinde Geçmişten Günümüze Sanat Eğitimi Anlayışına Bağlı Olarak Ders Programlarındaki Değişikliklerin Öğretim Programı Geliştirme Yöntemleri Açısından Karşılaştırmalı Değerlendirmesi</i>
11:30 – 11:45	Arş. Gör. Dr. Mücahit BORA <i>D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalında Bologna Uyum Süreci Kapsamında Yapılan Ders Programı Değişikliklerinin Program Geliştirme Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi</i>
11:45 – 12:00	Kamile AKIN - Doç. Dr. Mehmet ÖZKARTAL <i>Eğitim Sistemi İçerisinde Geleneksel Türk Sanatlarının Yeri ve Önemi</i>
12:00 – 12:10	Tartışma ve Değerlendirme
12:10 – 14:00	Öğle Yemeği

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI NEŞE YAĞIZ KONFERANS SALONU**Oturum Başkanı****Prof. Namık Kemal SARIKAVAK**

14:00 – 14:15	Doç. Dr. Orhan CEBRAİLOĞLU <i>Çağdaş Sanatta Disiplinlerarası Söylemler ve Yükseköğretimde Sanat Eğitime Katkısı</i>
14:15 – 14:30	Yrd. Doç. Dr. Nuran SAY <i>Resim – İş Eğitimi Anabilim Dalında Verilen Temel Sanat Dersi ve Taştan Günümüze Tasar İlkeleri</i>
14:30 – 14:45	Yrd. Doç. Dr. Reyhan YÜKSEL GEMALMAYAN <i>Bauhaustan Kültür Endüstrisine Görsel Sanatlar Eğitiminde Tasarım Teorisi</i>
14:45 – 15:00	Arş. Gör. Begüm EKEN <i>Tasarım Eğitiminde Multidisipliner Yaklaşım</i>
15:00 – 15:10	Tartışma ve Değerlendirme
15:10 – 15:30	Ara

RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI NEŞE YAĞIZ KONFERANS SALONU**Oturum Başkanı****Prof. Dr. Adnan TEPECİK**

15:30 – 15:45	Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU <i>Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Programlarının Sanat Tarihi Dersleri Açısından Değerlendirilmesi</i>
15:45 – 16:00	Prof. Dr. Adnan TEPECİK – Öğr. Gör. Dr. Mehtap BİNGÖL <i>Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Ders Programları ile Yazılı Basında Yer Alan Görsel Sanatlar Haberleri Arasındaki İlişki (1960-1990)</i>
16:00 – 16:15	Öğr. Gör. Hacer TOKMAKCIOĞLU <i>Teoriden Uygulamaya, Uygulamadan Teoriye Türk Sanatı Tarihi Eğitimi ve Alanlar Arası İşbirliği Denemesi</i>
16:15 – 16:30	Sehran DİLMAÇ - Doç.Dr. Oğuz DİLMAÇ <i>Sanat Eğitiminde Sanat Felsefesi Dersinin Önemi</i>
16:30 – 16:40	Tartışma ve Değerlendirme
16:40 – 17:00	Ara

DEĞERLENDİRME OTURUMU**RESİM – İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI NEŞE YAĞIZ KONFERANS SALONU**

17:00 – 17:30	
---------------	--

SERAMİK SANATI KONULU LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARDA GÜNCEL YÖNELİMLER

CURRENT TENDENCIES ON POSTGRADUATE STUDIES THEMED THE ART OF CERAMICS

Doç. Adile Feyza ÖZGÜNDOĞDU ¹

Araş.Gör. Şule ALTAY ²

ÖZET

Son yıllarda yapılan seramik sanatı konulu lisansüstü araştırmalara, bilimsel ve sanatsal toplantılarda sunulan bildirilere ve makalelere bakıldığında farklı kaynaklardan eskiye göre daha fazla beslenilebildiği görülür. Bu erişim ve işbirliği kurabilme kolaylığında internetin doğrudan ve dolaylı etkisi tartışılmaz bir gerçektir. 2000’li yıllardan itibaren internet sayesinde yazılı ve görsel bilgiye daha hızlı ulaşabilen, ‘haberdar’ ve ‘paylaşım’ halinde olan yeni bir araştırmacı nesil, panoramik bir perspektif ile kendi penceresini oluşturur ve kendisini ifade edebilme çabasına girer. Sanatçıların bireysel olarak kendilerini ifade etmeleri için sergiler, yarışmalar, sempozyumlara ulaşabilmeleri, seramik sanatı alanındaki dernekler, dergiler ve müzeleri güncel olarak takip etmeleri artık daha kolaydır. Genç sanatçıların kavuştuğu bir diğer olanak ise uluslararası hareketliliklerdir: Uluslararası eğitim anlaşmaları, burslar, Artist-in-Residence programları ile pek çok ülkede bulunabilme fırsatları yeni bakış açıları kazanmada araştırmacılara olanak tanır. Türkiye üniversitelerinin, belediyelerin, uluslararası sergi, sempozyum, konferans, workshop, sanatçı davetleri ve misafir öğretim üyeleri gibi organizasyonları düzenleyerek eğitimde farklı kaynaklara destek olması da görmezden gelinemeyecek gelişmelerdir.

Bahsedilen bu aktif ortam Türkiye’de seramik sanatı konusunda lisansüstü araştırmaya yönelen bir öğrenciyi kuşkusuz belirgin biçimde etkiler. Bu bakış açısıyla yazıda sırasıyla şu

¹ Hacettepe Üniversitesi, feyzaogundogdu@gmail.com

² Hacettepe Üniversitesi, sulealtay@hacettepe.edu.tr

sorular sorulacaktır: Araştırmacının konusunu belirlemesindeki etkenler nelerdir? Araştırmacıyı bekleyen önceki dönemlere ait tez geçmişi nedir? Araştırmacı tezinde hangi soruları sormaktadır ya da eserini raporlamak üzere hangi bağlamları kurmaktadır? Yukarıda tablosu çizilen bu kültürel beslenme ortamı göz önüne alındığında geçmişten günümüze doğru inceleme konusu ve araştırma yaklaşımı bakımından eğilim farkları gözleyebilir miyiz?

Bu yazıda Türkiye’deki Güzel Sanatlar Fakülteleri bünyelerinde bulunan seramik bölümlerinde tamamlanmış güncel tezler incelenecektir. Bu anlamda, eğilim farklılıklarının gözlenmeye başlandığı 2000’li yıllar öncesi ve sonrası tezler genel anlamda değerlendirilecektir. Yazının odaklandığı güncel örnekleri incelemek üzere belirli değişkenler bağlamında, inceleme aralığı ise son 10 yıllla sınırlandırılmıştır. Bu incelemenin seramik sanatı konularında yapılacak lisans ve lisansüstü araştırmalara fikir verici panoramik bir referans kaynağı oluşturacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Seramik Sanatı, Lisansüstü Çalışmalar, Seramik Sanatı Tezleri.

ABSTRACT

When the postgraduate studies themed the art of ceramics, papers and articles presented on the scientific and artistic meetings made especially in recent years are considered, the fact that more nourishments from different sources can be observed. As from the 2000s, a new researcher generation is which is ‘informed’ and in the state of ‘sharing’ creates its own aperture with a panoramic perspective and undertakes the struggle of expressing itself due to internet. Another opportunity for the young artists is the international mobility: The opportunities of being in various countries with international education agreements, scholarships, and Artist-in-Residence programs provide the researchers to gain new perspectives. The Turkey universities’ and Turkish Ceramic Association’s support from different sources in education by arranging organizations such as international exhibition, symposium, conference, workshop, artist invitations and guest academic members are also developments that cannot be ignored.

This mentioned active environment affects a student who leans to postgraduate research on ceramic art in Turkey apparently. With this perspective, these questions will be asked respectively: What are the factors on determining the research subject? What is the thesis

history of previous periods that expects the researcher? Which questions is the researcher asking in his/her thesis or which context is he/she establishing to report his/her works? Can we observe the tendency differences in terms of investigation subject and research approach from past towards nowadays when this cultural nourishment environment mentioned above is considered? When you generally look at the thesis about ceramics art, can this works be accepted as an art based research or an artistic research? What is the confusion of the concepts about this issue?

In this article, current theses which were completed in ceramic departments located within the scope of Fine Arts Faculties in Turkey will be examined. This investigation is projected to create a suggestive panoramic reference source for undergraduate and postgraduate researches that will be made on the art of ceramics.

Keywords: Ceramic art, postgraduate studies, ceramic art theses.

1. GİRİŞ

1980’li yılların sonlarından itibaren Türkiye’deki Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin Seramik Bölümlerinde tamamlanan lisanüstü tezlerin ilk örneklerinden bu yana seramik sanatı ile ilgili pek çok tez çalışmasının raporlandığını görmekteyiz. Tamamlanan bu yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezleri araştırmacıların akademik derece elde etmelerinin yanı sıra aynı zamanda seramik bölümlerinin akademik araştırma nitelikleri, vizyonu ve ileriye dönük yeni açılımları hakkında yön verici birer ölçüt de oluşturmaktadır. Seramik bölümlerinin lisansüstü eğitim çıktıları, dinamik bir bütünlük içinde lisans eğitiminin kalitesiyle, akademisyenlerinin yeterlik ve nitelikleriyle, sanatsal perspektiflerin oluşumu ve üretimiyle ilişkili güncellenme ve kontrol sağlayan organik yapının etkin birer parçasıdır. Bu bakımdan lisanüstü araştırmalar ve raporlar, öğrencilerin ve tez yürütücülerinin kolektif olarak etkin izlemelerini gerektiren, aktif bir rezervdir denilebilir.

15 yıl öncesiyle karşılaştırdığımızda, günümüzde internetin ve İngilizcenin etkin kullanımı haberdarlığımızı artırmış iken, sanatsal üretim ve akademik tutum açısından kendi konumumuzu artık daha uluslararası bir yerde buluyoruz. Bir başka ifadeyle de sanatsal üretimimiz ve akademik kimliğimiz artık neredeyse uluslararası ölçütlere göre değerlendiriliyor, yeterliklerimizi ve hedeflerimizi de bu ortam içinde inşa ediyoruz. Bu

haberdarlık ortamında lisanüstü araştırmacısının ve tez yürütücüsünün devamlı beslenme halindeki rezerv arz eden akademik araştırma havuzu hem nicel hem de nitel olarak oldukça genişliyor.

Üniversitelerimizin uluslararasılaşma sürecine aktif katılımından beri, tıp, sağlık ve sosyal bilimler alanlarıyla beraber, sanat ve tasarım alanları da uluslararası toplantılar, sergi, atölye çalışmaları, bildiri, kitap ve makale üretimleriyle bu sürece adapte olmuştur. Öğretim elemanlarının kişisel gelişimlerini beslemek, kendilerini ortaya koymak ve görünürlüklerini artırmak üzere uluslararası etkinliklere katılımları geçmişe nazaran kolaylaşmıştır. Aynı şekilde yabancı bilim ve sanat insanların üniversitelerimizi ziyaret etmeleri, kolektif çalışmaların gerçekleştirilebilmesi sıkça yaşadığımız olumlu gelişmelerdir. Lisans ve lisanüstü öğrencilerinin uluslararası anlaşmalar ya da bireysel girişimleriyle çeşitli dünya üniversitelerini ziyaret edebilmeleri, eğitim alabilmeleri mümkündür. Bu tür deneyimler bir önceki jenerasyona göre daha farklı bir öğrenci profilini ortaya koymaktadır. Seramik bölümlerine baktığımızda Erasmus anlaşması çerçevesinde çok sayıda bölümle anlaşma vardır ve bu bölümlerle aktif değişim sağlanmaktadır. Bu değişim programlarının, yerinde ve ileriye dönük katkıları öğretim elemanlarının yanı sıra öğrenciler tarafından da kabul edilmektedir. Kuşkusuz bu deneyimler lisansüstü perspektiflerin oluşmasında öğretim elemanları ve öğrenciler için belli bir açı oluştururken, güncel eğilimleri etkileyen başka hangi doneler olduğu belli başlıklar altında incelenmesi gereken bir konudur.

2. PROBLEM DURUMU

Seramik sanatı konusunda yapılan lisansüstü çalışmalara dair problem durumunu tarif edebilmek üzere bu bölümde hangi etkenlerin seramikçileri lisansüstü eğitime yönlendirdiğine dair sorular sorulacaktır. Lisans düzeyindeki dört yıllık kuramsal ve ağırlıklı olarak uygulamalı bir öğrenme dönemi sonunda alanın gerektirdiği temel bilgilere sahip olan, kişisel sanatsal ve teknik dilini devam ettirebileceği güvenine sahip seramikçi, ‘kendi ayakları üzerinde durup’, kendini problem çözebilme özgüvenine sahip hissetmektedir ve program amaçlarına göre bu yeterliğe sahip sayılmaktadır. Düşünsel ve pratik üretim yönünde kişiselliğini ortaya koyma düşüncesi cezp edicidir ve bu nedenle lisansüstü derecelere başvurular çoğunlukla son 1-2 yıl içinde mezun olmuş adaylar tarafından yapılmaktadır. “ Sanatçıların ve tasarımcıların yüksek lisans programlarına ve ileri araştırma derecelerine

gerek duymalarının karmaşık ve çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Tasarımcılar daha ziyade belirli bir sorunla ilgilenmekte ve araştırma yeteneklerini bunun çözümüne doğru yönlendirmeyi tercih etmektedirler. Sanatçıların araştırma derecelerine ilgilerinin artması muhtemelen kişisel, profesyonel, entelektüel ve kariyerel gelişimleriyle bağlantılıdır. Bir başka deyişle, üstesinden gelmeye niyetlendikleri araştırma problemleri büyük ihtimalle kişisel çalışmalarının içerisinde türemektedir. Hiç şüphe yok ki, akademik çevrelerdeki yaratıcı ve uyumlu ortam pek çok kişi için ilham kaynağı teşkil etmektedir” (Balcıoğlu, 2009, s.13)

Bildiriye konu olan bir inceleme sorusu; seramik sanatı alanında akademik araştırmaların, tez konuları, inceleme yaklaşımları, eser ve rapor çıktıları ile ‘değişim ve ilerleme’ içinde olup olmadığıdır. Seramik sanatı alanında yaklaşık olarak 30 yıldan beri bir birikim oluşturmuş tezler önemli birer referans oluşturuyorlarken, kuşkusuz araştırmacı kendi pozisyonunu belirlemek üzere ‘yeni’, ‘kişisel’, ‘özgün’ ve bir o kadar da ‘dayanağı’ olan bir konu bulma amacıyla ‘duvara yeni bir tuğla koyma’ kaygısındadır. Bu da değişimin ve ilerlemenin olacağı işaretini verir. Bu anlamda, kronolojik ilerlemeye ve değişime dair panoramik bir bakış açısının sunulmasına ihtiyaç vardır.

Diğer sanat pratikleriyle karşılaştırıldığında, temellerini 50’li ve 60’lı yıllarda gösterebileceğimiz çağdaş seramik sanatı esasen çok yeni bir sanat üretimi alanıdır. Seramiğin tarihi ve geleneksel referansları, bu sanatın çağdaş dilini görünür kılmakta ve yeni kimliğini yansıtmada alıcı ya da üretici tarafından yönlendirici bir etki de yaratabilmektedir. Seramik sanatı denildiğinde, çağdaş pratiklerin içinde olan bir alıcı için bu kavram ilk etapta “çömlek üretimi” ya da “banyo fayansı” imajını hatırlatırken, bir başkası için malzemesi pişmiş toprak olan heykel üretimi algısı ve kabulü yaratabilmekte, ya da mimariyle ilgili biri için dekorasyonun, insanın temel malzemelerinden biri olarak algılanabilmekte, haberdarlık ya da farkındalığı bir başka ekseninde olan alıcı için, kamusal sanat veya ekolojik sanat ürünü olarak kullanılabilen bir sanat malzemesi anlamına gelebilmektedir. İzlenebilecek bir başka açı da; aynı zamanda nihai ürün olarak seramiğin, günümüz endüstrisinin işlevsel ve estetik bir elemanı olduğu ve hatta fütüristik endüstri projelerinin temel öğelerinden biri olarak da sayılmasıdır. Bununla beraber birbiri ardına çeşitli inceleme soruları kendini gösterir: Çeşitli alanlar için farklı önem ve anlamlara sahip seramiğin ‘kimlikleri’, sanat dallarındaki lisansüstü araştırmacıları nasıl yönlendirir? Lisansüstü araştırmaların endüstri, tasarım çalışmaları ve çağdaş sanat anlayışları ile ilişkisi ne konumdadır?

Seramik anasanat dallarında tamamlanan lisansüstü tezler ile ilgili yapacağımız bir saptama da, tezlerin büyük çoğunluğunun eser raporu olmaları ve yazım çalışmasının yanında eser sergisiyle birlikte sunulmalarıdır. Araştırmacının konusuna ilişkin ürettiği kişisel seramik yorumları veya ürünlerinin gerçekleştirilme gerekçeleri, referansları yazılı eserde detayıyla yer alır. Bu anlamda bildiride şu soru da sorulmaktadır: Pratik çıktıların yanı sıra bir yazın çalışması olarak tezler nasıl değerlendirilebilir?

Araştırmamız bu çerçevedeki sorulara, son 10 yılla sınırlandırılmış sürede tamamlanmış yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerindeki eğilimler açısından cevap arayacaktır.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Seramik Bölümleri'nde tamamlanan lisansüstü çalışmalarda çoğunlukla görünür olan, “pratik çıktılar” olagelmıştır: Konu edindiği probleme yönelik kişisel yorumların teknik, estetik yeterliği ve özgünlüğü, bir yüksek lisans ve sanatta yeterlik savunmasında genelde yön verici, ‘etkileyici’ ve ikna edici ölçüttür. Araştırmanın yazın kısmını barındıran basılı eserde ise referansların, göndermelerin, kişisel yorumların destekleyici tarzda ve nicelikte yer verilmesi beklenir ve ‘sağlam’ bir eser sergisinde, yazılı tezin kişisel bir özgünlük barındırması zaruri görülmemektedir. Tezin organizasyonunda asgari geleneksel yeterliklerin sağlanması, konunun tezde açıklanmış olması anlamına gelir, yeterli ve başarılı bulunur.

Ders dönemini tamamlayan ve tez önerisini hazırlayacak öğrencilerde yaygın olarak karşılaşılan; gönül verdiği, kendini etkin gördüğü, üretmekten heyecan duyduğu seramik performansı için bir çerçeve bulma zorunluluğu içine düşmüş olmasıyla birlikte “Şimdi ben ne yapacağım?” çaresizliğini yaşamasıdır. Başlıklar, kelimeler, cümleler çoğunlukla seramik üretim performansına yabancısıdır ve ‘bu iki ayrı dünya nasıl birleşecektir?’

Sanat alanlarında akademik araştırmaların nasıl ve niçin yapılacağına dair çeşitli değerlendirme, kritik yazılarının, bildirilerin daha görünür hale gelmesiyle birlikte ‘sanatsal araştırma’nın ne olduğu soruları da sıkça sorulmaktadır. 2013 yılında Barselona Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen 1.Sanat Temelli ve Sanatsal Araştırma Konferansı’nda

Hernandez'in (2013, s.viii) tanımladığı durum, yukarıda bahsettiğimiz seramik araştırmacısının çelişkisini tarif eder. Hernandez'in tespiti çeşitli Avrupa ülkelerindeki geçiş dönemini tarif ederken bizim ülkemiz için de geçerli bir manzarayı çizmektedir. 1970'li yıllarda sanat okullarının üniversite bünyesine dâhil olmalarıyla birlikte, sanatçıların yüksek lisans (MA) ve doktora (PhD) tezleri yazmaları ve eserlerini eleştiriye, değerlendirmeye sunmaları gerekmiş, böylece çeşitli dallarıyla tüm sanat pratiklerinin 'kendi içlerinde birer araştırma olduğu' yönündeki genel kabul terk edilmeye başlanmıştır. Bunun yerine 'sanatsal araştırma'nın akademik sistemin bir parçası olarak belli standartları yerine getirmesi gerektiği kabul edilir olmuştur. Bu ihtiyaç Philips (1995), Sullivan (2004), Barone (2008), Lesage (2009), gibi yazarlar ve araştırmacıların sanat üretimi konusunda yazmalarını, kuramsallaştırmayı sağlayan modeller önermelerini sağlamıştır.

Bildiride örneklenen durumlar metodolojik bilgi eksikliğinin yol açtığı güçlüklerin anlaşılması açısından önemlidir. Yurtdışında ve ülkemizde sosyal bilimler, fen ve eğitim bilimleri alanlarına yönelik metodoloji dersleri lisans ve lisansüstü dönemde verilmektedir. Yerli ve yabancı çok sayıda "Bilimsel Araştırma Yöntemleri" ya da benzeri isimde kitaplar, araştırmacıların metodolojik bilgi edinmek üzere başvurdukları kaynaklardır. Sanat alanındaki araştırmacılar için ise bu kaynaklar kısmen vizyon, yaklaşım ve başlangıç önerse de, sanatsal araştırma, sanat temelli araştırma gibi metodolojik yaklaşımlar henüz lisans ya da lisansüstü programlarda yaygın değildir.

İnternet, bilgi erişimi ve haberdarlık konusu güncel eğilimlerin anlaşılmasını sağlayan bir konudur. Seramik bölümlerinin tez geçmişlerine baktığımızda 2000 yılında yüksek lisansını tamamlayan bir araştırmacının kaynakçasında yer alan internet kaynağı, ya da dijital görsel örneği neredeyse hiç yok olduğunu görürüz. Sonraki 5 yıl içinde aynı araştırmacı sanatta yeterli tezine dair konu seçiminde, temel referanslarında, yazılı eser erişiminde interneti kullanmış ve tezini organize etmiştir. Kabaca söylenebilir ki; son on yılda lisans eğitimi tamamlayan jenerasyon, internetin sağladığı dijital enformasyonun sonucunun en karakteristik örneklerini oluştururlar. Burada dikkat çekilmesi istenen nokta şudur: Son on yıl, lisans eğitimi alan jenerasyona, hızlı akan, sonsuz, zamansız ve kimliksiz bir hafıza sunmuştur. Burada kastedilen 'kimliksizlik' metin arası görsel, ya da JPEG imajdır. Kimi zaman künyesiz, hikâyesiz sadece iz bırakıp, geriye atılan görselliktir. Öğrencinin görsel bilgilenmesi tam olarak öğrenmesi anlamına gelmemektedir. İmajların bu denli biçimlendirici olduğu bir kültür ortamında sözler ve yazının kullanımına çoğunlukla ihtiyaç yoktur.

Tez konusu belirleme, başlık bulma, tezi kurgulama, gibi metodolojik performans konusunda araştırmacıların yaşadığı güçlüğü bir kısmı, yukarıda işaret edilen nedenlerden ötürü olduğu gibi yalnızca maruz kaldıkları dijital bilgilenmeye dayandırılmaz. Metodolojik eğitim, yazım pratikleri gibi eksiklikler daha önceki jenerasyon gibi bu jenerasyonun da lisans ve lisansüstü araştırma tutumlarına yansır. Bildirimiz analiz kısmında ortaya koyulacak duruma ilişkin bulgular açısından önem taşımaktadır: Yukarıda tarif edilen; savunma sergisindeki beklentiler, ‘şimdi ben ne yapacağım?’ sorusuyla sembolleştirilen sanatsal üretim ve raporlama çelişkisi, dijital görsel dünyasında bilgilenme ve bilgilendirme durumu gibi yaşanan güçlükler güncel eğilimleri anlamlandıran durumlardır.

5. ARAŞTIRMAYA DAİR VERİ ve YÖNTEM

Seramik sanatı konulu lisansüstü tez dökümleri için ilk referans kaynağı YÖK Tez Merkezi olmuştur. Ancak arşivleme eksiklikleri ve hataları tespit edilmiş, tarama sistemi bakımında tam anlamıyla güvenilir olduğu söylenemeyecek bu kaynağın kontrolü ve doğrulama yoluna gidilmiştir. Seramik bölümlerinin ve enstitülerin web sitelerinde tez geçmişlerini görmek üzere yapılan taramalarda tam bilgiye ulaşılammış ya da belli bir standardın olmadığı görülmüştür. Ancak resmi referans olarak eksiklerin olabileceği göz önünde tutularak YÖK’ün tarama sonuçları dikkate alınmıştır. Tez konusu seçimi, metodolojik yapı organizasyonu, eser analizi ve eleştirisi yazımı gibi konularda takip edilen yöntemler, yaşanan güçlükler, bulunan çözümler konusunda lisansüstü araştırmacılarla görüşmeler yapılmıştır. Problem durumu bölümünde sorularla tarif edilen durumlara ilişkin bulgular araştırmanın analizi kısmında verilmiştir.

6. ARAŞTIRMANIN ANALİZİ

“Sanatçılar ve tasarımcılar kişisel nedenlerle araştırmaya dayalı bir PhD programına devam etmek istediklerinde, bu derecenin temel prensibiyle karşı karşıya gelmektedirler: ‘Bir PhD tezi bilgiye katkıda bulunmak zorundadır’. Bu, sanat ve tasarım pratiği vasıtasıyla bilgiye katkıda bulunma’ tartışmasını başlatmaktadır” (Balcıoğlu, 2009, s.14). Royal College of Art’ın eski rektörü Christopher Frayling bunu öz ve etkili bir biçimde özetlemektedir:

(Frayling, 1993) “ Gerçekte yaptığımız; Sanat ve tasarıma yönelik araştırma / Sanat ve tasarım aracılığıyla araştırma / Sanat ve tasarım için araştırma” Tarif edilen sınıflandırmalar ülkemiz lisansüstü araştırmalarını tarif edebilmek üzere kullanılabilir bir bakış açısı sunmaktadır.

Frayling’in ilk kategoriyle işaret ettiği ‘sanat ve tasarıma yönelik araştırma’ Seramik sanatı alanında yapılan aşağıdaki tezlerde olduğu gibi tarihi, estetik ve kuramsal araştırmaları kapsar:: Uğur Kurt, İznik Seramiklerinin Form ve Kompozisyon İlişkisi Yönünden İncelenmesi (YL, Anadolu Üniversitesi, 2000), Zeynep Baskıcı Kapkın, Çağdaş Seramik Sanatında Ritim (YL, Anadolu Üniversitesi, 2014), Soner Pilge, Seramik Birimlerin Konstruktivist Biçim Çözümleri (YL, Hacettepe Üniversitesi, 2000), Ezgi Gökçe, Londra Victoria And Albert Müzesi’nde Bulunan Farklı Formlarda Görülen Bazı Ajurlu (Delikli) Seramikler (SY, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2011), Seran Kayserlioğlu, Selçuklu, Osmanlı ve Endülüs Dönemi Kaplama Seramiklerinin Karşılaştırmalı Değerlendirmesi ve Günümüz Karo Endüstrisine Yansımaları (YL, Mimar Sinan Üniversitesi, 2010), Nurtaç Çakar, Kamusal alanda Seramik Heykeller (SY, Marmara Üniversitesi, 2014)

Sanat ve tasarım aracılığıyla araştırma anlayışı ise malzeme araştırması, teknik araştırma, geliştirme çalışmaları ve eylem araştırmalarıdır. Araştırmamız kapsamında incelediğimiz aşağıda listelenen tezler de bu sınıfta değerlendirilebilecek çalışmalardır:: Serkan Gönenç, Terra Sigillata ve Isparta Yöresi Kırmızı Kilinin Terra Sigillata Yapımında Kullanabilirliğinin Araştırılması (YL, Anadolu Üniversitesi, 2002), Fatma Betül Karakaya, Endüstrileşme Sürecinde Porselen Ürün Tasarımı ve Örnek Uygulama (SY, Anadolu Üniversitesi, 2014), Melahat Altundağ, 1150 C Derecede Gözeneksiz Bünye Araştırması (SY, Hacettepe Üniversitesi, 2008), Ali Temel Köşeler, Paperclay Kâğıt Katkılı Seramik Bünyeler, (YL, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2004), Güner Dönmez, Seramik Sıhhi Tesisat Gereçlerinin Gelişim Süreci İçinde Karşılaştırmalı Üretim Sistemleri (YL, Mimar Sinan Üniversitesi, 2004), Mine Poyraz, Sürdürülebilir Tasarım ve Seramik Kaplama Sektöründe Sürdürülebilirlik (SY, Marmara Üniversitesi, 2015).

Frayling’in ‘belalı’ dediği üçüncü kategori, bilginin temelinde ne olduğu tartışmasının odağını oluşturur: “ Nihai ürünün bir nesne olduğu araştırma – düşünmenin sözün gelişi nesnede vücut bulduğu, amacın birincil olarak sözlü iletişim anlamında olduğu araştırma” (Frayling, 1993, s.5) . Burada bahsedilen araştırma literatürü incelediğimizde seramik sanatı konulu

tezlerin büyük çoğunluğunu oluşturan, bir tema ya da kavram çevresinde sergilenen referans ve özgün düşüncelerin bileşkesinden beslenen sanat eseri raporlarıdır: Rıza Tan Buğra Özer, Karikatürize Edilmiş Seramik Boğa Figürleri (YL., Hacettepe Üniversitesi, 2014), İlhan Marasalı, Çöl Topoğrafyasının Seramik Uygulamalara Yansıması (SY., Hacettepe Üniversitesi, 2009), Perihan Şan Aslan, Çağdaş Sanatta Nesne ve Kişisel Uygulamalar (SY., Hacettepe Üniversitesi, 2010), Derviş Ergün, Seramik Malzemenin Heykel Sanatında Kullanılması (SY, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2000), Gönül Yeşilyurt, Endüstriyel Seramik Tasarımında Şekillendirme ve Üretim Yöntemleri İle Kişisel (Endüstriyel) Tasarımlar (YL, Marmara Üniversitesi, 2001).

6.1. Araştırma Konusu Belirleme

Araştırmacının konusunu belirlemesindeki etkenlerin neler olduğuna dair görüşmelerimizde ve okumalarımızda çok farklı cevaplarla karşılaşmaktayız. Buradaki etken öznelere biri araştırmacı diğeri ise danışmandır. Araştırmacının yüksek lisans döneminde veya sanatta yeterlik döneminde olmasına göre hazır bulunuşluğu değiştiği gibi aynı zamanda kişisel yeterlik ve araştırma kapasitesine göre odaklanılacak konu da değişkenlik gösterecektir. Araştırmacının konusunun belirlendiği zaman da tez konusunun tasarısında etkilidir. Tez konusu seçiminin önemini dikkate alarak, ders dönemi ortasında erken odaklanma, dönem sonuna ertelenen karar verme sürecindeki acele karar verme sıkıntısını önlemektedir. Danışmanın entelektüel ve profesyonel kapasite, deneyim ve ilgisi çalışılacak konunun belirlenmesi ve biçimlenmesinde bir başka faktördür. Kimi zaman öğrenciye verimli bir araştırma süreci yaşatıp bir sorun, çözüm ve varsayımları inşa edebilen ilişki, kimi zaman da farklı nedenlerle, enstitünün belirlediği belli bir tarihe kadar öğrenciye ‘bir konu seçtirme’ şeklinde de gelişebilmektedir.

Araştırmalarımıza giriştiğimizde bütüncül bir yaklaşım nedeniyle ‘önceki dönemlere ait tez geçmişi nedir?’ şeklindeki tarama yaklaşımı, öğrencinin kendini biçimlendirirken model seçmesi refleksine de yol açabilir. Burada danışmanın bakış açısına göre, öğrenciyi farklı odakların da görülmesi açısından yabancı kaynaklara yönlendirmek bakış açısını genişletebilir ve haberdarlığı yükseltebilir. Avrupa, ABD, Güneydoğu Asya ve Uzakdoğu’daki farklı eğilimlere sahip pek çok sanat ve tasarım okulunun sanat araştırmaları ve sanat temelli araştırmaları farklı vizyonlar sunabilecekken entelektüel düzeyde yabancı dil yeterliği beklentinin altında kalabilmektedir. Tez araştırmalarında araştırma modeli anlamında genelde

alan araştırmaları seramik sanatı konusu çevresinde oluşmakta olduğu söylenebilir. Bu bilimsel bir tutum olarak önceliklidir. Ancak muhafazakr bir sınır oluşturmadan geçirgenliği mümkün kılan örnekler de görebilmekteyiz. Seramik sanatı konulu araştırmalar psikoloji, sosyoloji, kimya, endüstri, arkeoloji gibi farklı ve geniş alanlardan referanslarını almaktadır. Aynı enstitüye bağlı mimarlık, endüstriyel tasarım ya da görsel iletişim tasarımı gibi ya da sanat eğitimi gibi sanatla ilgili araştırmalar, tez modeli taramalarında gözden kaçabilmektedir. Buna karşılık farklı üniversitelerden birden fazla danışmanlık yoluyla, ya da disiplinlerarası programlar ile modellenen çalışmalar ilham vericidir ve seramik sanatı konusu bu tür araştırmalara çok açık bir karaktere sahiptir.

Problem durumunda işaret ettiğimiz “kimlik” konusu, araştırma konusunu belirlemede nasıl görünür hale gelir sorusuna ilişkin aşağıda sunduğumuz birkaç tez başlığı fikir verici olacaktır: Candan Saygıner Güngör, Demir içeren sırlarla ilgili araştırmalar rneklemeler (SY, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2002), Arzu akır, Kil Heykel ve Bir Sergi (SY, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2002), Kemal Tizgl, Sanatta Minimalizm ve Günümüz Seramik Sanatına Yansımaları (SY, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2008), Yasemin Varol, İşlam Seramiklerinde Kullanılan Fritli Hamurun İncelenmesi ve ağdaş Formlarda Uygulanması (SY, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2008), Efe Türkel, Bilgisayar Destekli Tasarım Programlarıyla Seramik rnlerin Modellenmesi ve Bir Pisuar Uygulaması, SY, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2008), Dicle ney, Günümüzde Anadolu'da Kadınlar Tarafından Yapılan mlekilik (SY, Dokuz Eylül niversitesi, 2015).

Çeşitli alanlar için farklı önem ve anlamlara sahip seramiğin ‘kimlikleri’nin, lisansüstü araştırmacılara geniş bir skala sunduğunu görüyoruz. Lisansüstü araştırmaların endüstri, tasarım çalışmaları ve ağdaş sanat anlayışları ile ilişkisi kuşkusuz lisans dönemi haberdarlıkları ve deneyimleriyle bağlantılı olarak biçimlenirken lisans eğitimi programlarının yapısının amaç ve hedefleri, bölümün ğretim üyelerinin lisansüstü araştırmalardaki potansiyelleri gibi etkenlerin yukarıdaki ve benzer örneklerde etkili olduğunu kabul etmeliyiz.

6.2. Referans Olarak nceki Yıllara Ait Tez Birikimi

Araştırmacıyı bekleyen önceki dönemlere ait tez geçmişinin ne olduğu sorusuna 2009 yılındaki çalışmamız üzerinden bir değerlendirme yapabiliriz (zgndoğdu, 2009). Seramik sanatı konulu tezlerin başlıklarına bakıldığında araştırmaların genel olarak şu çerçevelerden

oluştugu söylenebilir: Endüstriyel seramik üretiminde tasarım ve üretim aşamaları, geleneksel Türk / Anadolu çömlekçiliğine ilişkin betimsel araştırmalar ve yorum çalışmaları, mimariye yönelik tasarım ve uygulama çalışmaları, çağdaş seramik sanatçıları incelemeleri, kavram / esin kaynaklı yorum çalışmaları, arkeolojik seramiklerin incelenmesi ve özgün yorum çalışmaları, bünye, dekor, sır ve pişirim araştırma ve uygulamaları, seramik sanatı eksenli etnografik ve sosyolojik incelemelerin yorumlanması, farklı sanat dallarında etkili olmuş kavram ve anlayışların seramik sanatına yansması ve yorumlanması.

Son on yılda yapılmış tezler ve bahsedilen bildiride yapılmış araştırmalar incelendiğinde çalışmaların genel sınıflandırmalarında çok büyük değişikliklerin olmadığı görülmektedir. Belirtilebilir bir farklılık, bir önceki kuşakta üzerinde çokça çalışılmış olan “çağdaş seramik sanatçıları incelemeleri ve kurumsal çalışmalar” alanında araştırmaların yok denilecek kadar azalmış olmasıdır. Belli ki bu konuda bilgi birikimi açısından bir doygunluğa ulaşılmıştır. Son yıllardaki eğilimlerde belirgin bir yönelim ya da değişiklik olmamasının yanında disiplinler-arasılık, sosyolojik konular, kamusal alan, mekân, sürdürülebilirlik gibi son yıllarda ortaya çıkan yeni kavramlar bu çalışmalarda da yer bulmaya başlamıştır.

Burada göz önünde tutulması gereken önemli husus YÖK’ün Ulusal Tez Merkezi web sitesinde yapılan aramaların halen çok doğru sonuçlar vermiyor oluşudur. Kataloglandırmadaki ve arama motorunun tasarımındaki eksiklikler tez geçmişini eksiksiz olarak bir bütün olarak görmeyi mümkün kılmamaktadır.

6.3. Sorular, Bağlamlar, Çözümlemeler

‘Seramik yapmayı seviyorum ama tezde ne yazacağım?’ iç-sorusuyla sembolleştirdiğimiz tezin savını bulma, ifade etme noktası sancılıdır. Yazım pratiği çoğunlukla seramik üretim performansına yabancısıdır ve ‘bu iki ayrı dünya nasıl birleşecektir? Robert A. Day (Day, 1996), bu durumu şu alıntıyla çarpıcı kılar: “ Görünen o ki, bilim adamı, tam şimdi söyleyecek bir şeyi olan ve bunu nasıl söyleyeceğini de bilmeyen yegâne kişidir (Sir James Barrie)...Bilimsel araştırmacı sadece bilim yapmakla kalmamalı, aynı zamanda bilimi yazmalıdır. Maalesef bilim adamının eğitimi çoğu zaman bilimin teknik yönlerine öylesine ağırlık vermektedir ki, iletişim sanatı ihmal edilir veya görmezden gelinir. Kısaca, birçok iyi bilim adamı kötü “yazar”dır. Hatta kesin bir şey vardır ki, bilim adamı yazmayı sevmez. Bugünün bilim adamlarının çoğu bilimsel yazım konusunda formal bir ders alma şansına sahip değildiler.

Doktora öğrencisi olarak önceki yazarların yaklaşım ve stilini taklit ederek öğrendiler. Bazı bilim adamları yine de iyi yazarlar oldular. Fakat çoğu da sadece onlardan önceki yazarların stil ve yazı formları açısından yanlış olan her şeyinin nasıl tekrarlanacağını, sürekli tekrarlanan bir yanlışlar sistemi kurarak öğrendiler”.

Day’ın araştırmacı bilim adamları için yaptığı saptamayı bizler de sanat araştırmacıları ve konumuz açısından seramik sanatı hakkında tez yazmak durumunda olan lisansüstü öğrenciler açısından da okuyabiliriz. Araştırmacılar tezinde hangi soruları soracakları ve eserlerini raporlamak üzere hangi bağlamları kuracakları konusunda ‘bizden öncekiler ne yapmış?’ refleksiyle güvenilir bir yol bulmaya, yapı inşa etmeye çalışmaktadırlar. Bu yaklaşımlar, güncel eğilimler incelendiğinde geçmişe kıyasla belli bir değişimden bahsedilebilir. Aşağıda göreceğimiz örneklerde seçilen konular, başlıklar ve eserlerin sanatsal dilinde uluslararası haberdarlığın katkısını vurgulayarak özgün çabaların olduğunu gösterir. Ancak araştırmanın amacı ve önemi kısmında işaret ettiğimiz sanatsal araştırma ve sanat temelli araştırma metodolojilerine yönelik bir formasyonuna sahip olmayan araştırmacıların tez konusu seçimini, kurgusunu, yazım dilini özgürleştirecek, güçlendirecek zeminden bahsedemeyiz.

Hernandez (2013, s.viii), araştırmacı tavır konusunda problemleri önlemek, yeni bakış açıları ve verimli girişimleri ortaya çıkarabilmek üzere Barselona Üniversitesi’ndeki yeni bir ders tasarısından bahsetmektedir. Bu üniversitede 2011 yılından itibaren lisans düzeyi güzel sanatlar öğrencileri için bir dönemlik seçmeli ‘Sanat temelli araştırma’ dersi verilmeye başlanmıştır. Yazar, lisansüstü eğitimde yapılan okumalar, yazmalar ve tartışmalara dair incelemelerin, deneysel araştırmaların yapıldığını ve dönütlerin hem öğrenciler hem de öğretim üyeleri tarafından olumlu bulunmuş olduğunu söyler. Bu örneğin yanı sıra sanat temelli araştırmalara yönelik öğretim üyelerinin bireysel ya da programların kurumsal gerçekleştirdiği farklı metodoloji modelleri olabilir ancak bu çalışmalar henüz tanınmamaktadır. Akademik anlamda sanatsal araştırmaya dair literatür yaygınlaşmış değildir, konu üzerine tartışmalar, atölye çalışmaları, yayınlara ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Araştırmacıların tezlerinde hangi soruları sorduğu, eserlerini raporlamak üzere hangi bağlamları kurduğunu izlemek üzere aşağıda örneklenen tezler, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü’nde yakın dönemde tamamlanmış çalışmalardan seçilmiştir. Bu örneklerde, araştırmacıların savları, kurdukları bağlamlar ve yapılan çözümlemeler incelenmiştir

Senem Feyzoğlu, “Seramik Sanatında “Sırsız” Yüzeyler” başlıklı Sanatta Yeterlik çalışmasını “...teknoloji ve birey arasında yaşandığı düşünülen ikilem üzerine” (Feyzoğlu, 2010) yapmıştır. Yani sorun edindiği soyut konu ile seramik malzeme arasında bağlar kurarak somutlaştırma yoluna gitmiştir. “Sanatta Oyun Nesneleri” başlıklı Yüksek Lisans çalışmasında Işıl Tüfekci her ikisi de çok eski tarihlere dayanan oyun oynamak ve sanat yapmak eylemlerinin arasında bağlantı kurarken bilinen oyun nesnelerini sanat nesnelere dönüştürme yolunu seçer. “Oyun ve oyuncakla ilgili çalışmalara karar verirken geçmişle bağ kurmamak düşünülemezdi.” (Tüfekci, 2013) sözlerinden anlaşılacağı gibi kült oyuncakların yanında kendi hatıralarını da kullanmıştır. “Mizah Duygusunun Seramik Form ve Yüzeylerde Figüratif Yorumu” başlığı altında ise Esmâ Burcu Sereli “...seramik malzemeyi biçimlendirmede mizah dilinin benimsenmesi ve kullanılması” nı amaçlamıştır (Sereli, 2007).

Örneklerden anlaşılacağı üzere çalışmasını yürütmek üzere yalnızca malzeme, üretim yöntemi, tarihçesi, teknolojisi gibi konulara değil bireysel olarak sahiplendikleri kavramlar, konular ya da sorunlar üzerinden çalışmalarını yürütmek isteyen öğrenciler için, seramik ile ilişki kurma üzerine bir gayret oluşmakta ya da oluşturulmaktadır. Elbette yaşanan bu durumun temel nedeni ise seramik sanatının kendisinin başlı başına malzemeye referans vermesidir. Bu noktada yine öğrencinin kişisel tarzı, yönelimi, bakış açısı devreye girer ve kavram, malzeme, estetik değer arasında ortaya koyacağı oransal farklılığı yine kendisi seçer.

6.4. Enformasyon, İletişim, Tutum ve Eğilim Farklılıkları

Araştırmanın amacı ve önemi bölümünde bahsedilen güncel kültürel beslenme ortamı dijital kaynakların görsel enformasyonu etkin kıldığını göstermektedir. 2000’lerden itibaren araştırmacılar referanslarına ulaşmada ağırlıklı ve öncelikli olarak interneti kullanmaya başlamıştır. Son 10 yıldan beri ise sosyal medyanın sayesinde paylaşımlar anında dikkat çeker ve takip edilir olmuştur. Bu sayede sanatçı ve tasarımcı portfolyolarına, albümlerine, bloglara ulaşılmaktadır. Seramikte kullanılan bir malzemenin özellikleriyle ilgili soru, tavsiye, deneyim kaynağından hızla yayılıp karşılık bulabilmektedir. Sanatçı, zanaatçı, öğrenci, üretici ya da kullanıcı aynı zeminde birbiriyle karşılaşabilmektedir. Bir çamur çeşidini, pişirim türünü, sır formülünü, yeni bir malzemeyi araştıran öğrenci, arama motoru sayesinde sayfalarca ilgili cevap bulmaktadır.

Yaklaşık son on yıllık süre içinde lisans eğitimini tamamlayan jenerasyon, internetin sağladığı dijital enformasyonun en karakteristik örneklerini oluştururlar. İnternetin kişilere erişimi ve kişilerin internete erişimi yalnızca bilgisayardan web sitelerini izlemekten ibaret değildir. Sosyal medyaya, bloglara, dahil olmaları, kişisel portfolyolarını oluşturmaları ve başkalarınıninkileri izlemeleri ile birlikte daha etkin ve etkileşimli bir enformasyon zemini görürüz. İnternetin bu şekilde yansıması, görsel iletişim tasarımının bir başarısıdır ve en gencinden en ileri yaşlı kullanıcıya kadar yeni ihtiyaçlar oluşturup bu ihtiyaçlara cevap vererek kendini geliştirmeye, biçimlendirmeye ve yaygınlaşmaya devam etmektedir. Yeni jenerasyon, hızlı akan, sonsuz, zamansız ve kimliksiz bir hafızayla karşılaşmaktadır.. Metin arası görsel, ya da JPEG imajlar Kimi zaman künyesiz, hikâyesiz sadece iz bırakıp, geriye atılmaktadır. Çoğunlukla takdir gören ‘hız’, çoğunlukla şaşkına çevirici, inşayı ya da derinlemesine analizi mümkün kılmadan tüketen bir unsur olarak öğrencileri formatlamaktadır. Eğitimcilerin sıklıkla söylediği, öğrencinin görsel bilgilenmesinin tam olarak öğrenmesi anlamına gelmediğidir. İmajların bu denli biçimlendirici olduğu bir kültür ortamında sözler ve yazının kullanımına çoğunlukla ihtiyaç olmadığından atölye dersleri ya da kuramsal derslerde sözel hafızaya dayalı tartışmalardan fazla verim alınamamaktadır.

Bu ortamda geçen bir lisans eğitiminden sonra, lisansüstü eğitimin gerektirdiği araştırma performansı konusunda araştırmacıların yaşadığı güçlükler yalnızca maruz kaldıkları dijital bilgilenmeye dayandırılmaz. Metodolojik eğitim, yazım pratikleri gibi eksiklikler daha önceki jenerasyon gibi bu jenerasyonun da lisans ve lisansüstü araştırma tutumlarına yansır. Bir refleks olarak, araştırma konularında öncekileri varyasyonlaştırma tutumu güncel eğilimlerde özgürleşmeyi ve özgünleşmeyi engelleyen bir etkidir.

7. ARAŞTIRMANIN BULGU ve SONUÇLARI

Yapılan araştırma ve incelemeler, sunulan analizler sonucunda seramik sanatı alanındaki tez konularında, inceleme yaklaşımları, eser ve rapor çıktılarında 30 yıllık birikim göz önüne alındığında tez başlıklarının özgünleşebildiği, teknolojik deneyimlerin arttığı, referans kaynaklarının zenginleştiği aşikâr olsa da tümüyle belli bir değişim ve ilerleme içinde olduğu söylenememektedir. Hâlen varyasyon araştırma üretme refleksiyle 20 yıl öncesinin bir araştırması malzeme, teknik ya da tasarım farkıyla yinelenenilmektedir. Kimi zaman eser ve ürün için özgün nitelemesi yapabilirken, yazın için aynı nitelemeyi yapamamaktayız. Pratik

çıktıların yanı sıra, tez araştırma metodolojisinde izlenen geleneksel eğilimin, araştırmacının özgün söyleminin önünü kapattığını görürüz. Bir konuyu çözümlerken gelişen sanatsal dilin salt malzemeye sınırlı kalmaması, aynı zamanda diğer sanat formlarıyla ve belki de bilimsel bir performans ile desteklenebilmesi, sözel sanatların desteğiyle daha bütüncül bir araştırma raporu karakterine ulaşmayı mümkün kılabilir. Sanat metodolojisi araştırmalarına yönelik farkındalığın artırılması ve disiplinlerarası çalışma biçimlerinin incelenmesi sanat araştırmalarının geleceği açısından lisans ve lisansüstü düzeyde önem arz etmektedir. Bu çalışmalar, lisansüstü programların amaç ve hedeflerinin değerlendirmeye tutulması, akademik kadro düzeyinde eşgüdümlü çalışma gibi hazırlıkları da beraberinde getirecektir.

KAYNAKLAR

Balcıoğlu, T. (2009). “Araştırma, Bilgi ve Doktora Programları: Üç Etki Alanı’na Doğru” Sanat ve Tasarım Alanlarında Lisansüstü Eğitim Sempozyumu. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Barone, T. (2008). How Arts-Based Research Can Change Minds. Arts-Based Research in Education: Foundations for Practice. New York: Routledge,

Day, Robert A. (1996). Bilimsel Makale Nasıl Yazılır ve Yayınlanır? (G. Aşkar Altay Çev.) Ankara: Tübitak Yayınları

Erişti, S.D.B (Ed.)(2016). Görsel Araştırma Yöntemleri, Teori, Uygulama ve Örnek. Ankara: Pegem Akademi.

Feyzoğlu, S. (2010). *Seramik Sanatında “Sırsız” Yüzeyler*. Sanatta Yeterlik Sanat Eseri Raporu. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Frayling, C. (1993). “Research in Art&Design” Royal College of Art Research Papers.

Hernandez-Hernandez, F. (2013) “Artistic Research and Arts-Based Research Can Be Many Things, But Not Everything” 1st Conference on Arts-Based and Artistic Research, University of Barcelona.

Leavy, P. (2008). *Method Meets Art, Arts-Based Research Practice*, New York: Guilford Press.

Lesage, D. (2009). “Who’s afraid of artistic research? On measuring artistic research output” *Art&Research (A Journal of Ideas, Contexts and Methods”*, Cilt 2, Sayı 2, Research Center of Glasgow School of Art Publication. ISSN 1752-6388

Özgündoğdu, A.F. (2009). *Seramik Sanatı Konulu Lisansüstü Tezlerde Yaklaşımlar ve Yayınların Değerlendirilmesi, Sanat ve Tasarım Alanlarında Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, (sf. 105-118). İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Cem Ofset Matbaacılık

Philips, D.C. (1995). “Art As Research, Research as Art” *Educational Theory*, Cilt 45, Sayı 1, (sf. 71-84). Illionis University Press ISSN: 1741-5446

Sereli, E.B. (2007). *Mizah Duygusunun Seramik Form ve Yüzeylerde Figüratif Yorumu*.Yüksek Lisans Sanat Eseri Raporu. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Sullivan, G. (2004). *Art Practice as Research Inquiry in the Visual Arts*. New York: Teachers College, Columbia University,

Tüfekci, I. (2013). *Sanatta Oyun Nesneleri*. Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

The International Symposium on Arts Education in Higher Education in The Light of Republic
CUMHURİYETİN IŞIĞINDA
YÜKSEKÖĞRETİMDE SANAT EĞİTİMİ ULUSLARARASI SEMPOZYUMU
23-24-25 Kasım 2016

SERAMİK SANATI KONULU LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARDA GÜNCEL YÖNELİMLER

**CURRENT TENDENCIES ON POSTGRADUATE STUDIES THEMED THE ART
OF CERAMICS**

Doç. Adile Feyza ÖZGÜNDOĞDU
Araş.Gör. Şule ALTAY

Hacettepe Üniversitesi, feyzaozgundogdu@gmail.com
Hacettepe Üniversitesi, sulealtay@hacettepe.edu.tr

GİRİŞ

1980'li yılların sonlarından itibaren Türkiye'deki Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Seramik Bölümlerinde tamamlanan lisansüstü tezlerin ilk örneklerinden bu yana seramik sanatı ile ilgili pek çok tez çalışmasının raporlandığını görmekteyiz.

15 yıl öncesiyle karşılaştırdığımızda, günümüzde internetin ve **İngilizcenin etkin kullanımı** haberdarlığımızı artırmış iken, sanatsal üretim ve akademik tutum açısından kendi konumumuzu artık daha **uluslararası** bir yerde buluyoruz.

Bu haberdarlık ortamında lisansüstü araştırmacısının ve tez yürütücüsünün devamlı beslenme halindeki rezerv arz eden **akademik araştırma havuzu hem nicel hem de nitel olarak oldukça genişliyor.**

PROBLEM DURUMU

Bildirimiz şunu soruyor:

Seramik sanatı alanında akademik araştırmaların, tez konuları, inceleme yaklaşımları, eser ve rapor çıktıları ile ‘değişim ve ilerleme’ içinde midir?

Seramik sanatı alanında yaklaşık olarak 30 yıldan beri bir birikim oluşturmuş tezler önemli birer referans oluşturuyorlarken, kuşkusuz araştırmacı kendi pozisyonunu belirlemek üzere ‘yeni’, ‘kişisel’, ‘özgün’ ve bir o kadar da ‘dayanağı’ olan bir konu bulma amacıyla ‘duvara yeni bir tuğla koyma’ kaygısındadır. Bu da değişimin ve ilerlemenin olacağı işaretini verir. Bu anlamda, kronolojik ilerlemeye ve değişime dair panoramik bir bakış açısının sunulmasına ihtiyaç vardır.

PROBLEM DURUMU

Diğer sanat pratikleriyle karşılaştırıldığında, temellerini 50'li ve 60'lı yıllarda gösterebileceğimiz çağdaş seramik sanatı esasen çok yeni bir sanat üretimi alanıdır...

Çeşitli alanlar için farklı önem ve anlamlara sahip **seramiğin 'kimlikleri'**, sanat dallarındaki lisansüstü araştırmacıları nasıl yönlendirir? Lisansüstü araştırmaların **endüstri, tasarım çalışmaları ve çağdaş sanat anlayışları ile ilişkisi** ne konumdadır?

Seramik anasanat dallarında tamamlanan lisansüstü tezler ile ilgili yapacağımız bir saptama ise, tezlerin büyük çoğunluğunun **eser raporu** olmaları ve yazım çalışmasının yanında **eser sergisiyle** birlikte sunulmalarıdır.

Bu anlamda bildiride şu soru da sorulmaktadır: Pratik çıktıların yanı sıra bir **yazın çalışması** olarak tezler nasıl değerlendirilebilir?

ARAşTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Seramik Bölümleri'nde tamamlanan lisansüstü çalışmalarda çoğunlukla görünür olan, “pratik çıktılar” olagelmıştır...

... Araştırmanın yazın kısmını barındıran basılı eserde ise referansların, göndermelerin, kişisel yorumların destekleyici tarzda ve nicelikte yer verilmesi beklenir ve **‘sağlam’ bir eser sergisinin arkasındaki yazılı tezin kişisel bir özgünlük barındırması zaruri görülmemektedir.** Tezin organizasyonunda asgari geleneksel yeterliklerin sağlanması, konunun tezde açıklanmış olması anlamına gelir, yeterli ve başarılı bulunur.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Ders dönemini tamamlayan ve tez önerisini hazırlayacak öğrencilerde yaygın olarak karşılaşılan...

“Şimdi ben ne yapacağım? 😞 ”

Başlıklar, kelimeler, cümleler çoğunlukla seramik üretim performansına yabancısıdır ve ‘bu iki ayrı dünya’ nasıl birleşecek?’

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Günümüzde yavaş yavaş, sanat alanlarında akademik araştırmaların nasıl ve niçin yapılacağına dair çeşitli değerlendirme, kritik yazılarının, bildirilerin daha görünür hale gelmesiyle birlikte **‘sanatsal araştırma’nın ne olduğu** soruları da sıkça sorulmaktadır...(Sanatsal Araştırma ve Sanat Temelli Araştırmalara ilişkin sempozyum, çalıştay ve tartışmalar)

1970’li yıllarda sanat okullarının üniversite bünyesine dâhil olmalarıyla birlikte, sanatçıların yüksek lisans (*MA*) ve doktora (*PhD*) tezleri yazmaları ve eserlerini eleştiriye, değerlendirmeye sunmaları gerekmiştir. Böylece çeşitli dallarıyla tüm sanat pratiklerinin ‘kendi içlerinde birer araştırma olduğu’ yönündeki genel kabul terk edilmeye başlanmıştır. Bunun yerine **‘sanatsal araştırma’nın akademik sistemin bir parçası olarak belli standartları** yerine getirmesi gerektiği kabul edilir olmuştur.

ARAşTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

“Bilimsel Araştırma Yöntemleri” ya da benzeri isimde kitaplar vardır...

Bu kaynaklar kısmen vizyon, yaklaşım ve başlangıç önerse de ihtiyaca tam karşılık vermez. Sanatsal araştırma, sanat temelli araştırma gibi metodolojik yaklaşımlar henüz lisans ya da lisansüstü programlarda yaygın değildir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Güncel eğilimlerin anlaşılmasını sağlamak üzere internet, bilgi erişimi ve haberdarlık konularını karşımıza almalıyız... Kabaca söylenebilir ki; son on yılda lisans eğitimini tamamlayan jenerasyon, internetin sağladığı dijital enformasyonun sonucunun en karakteristik örneklerini oluştururlar... hızlı akan, sonsuz, zamansız ve kimliksiz bir hafıza...JPEG imajlar, videolar

Görsel bilgilenme öğrenme

İmajların bu denli biçimlendirici olduğu bir kültür ortamında sözler ve yazının kullanımına çoğunlukla ihtiyaç yoktur.

ARAŞTIRMANIN ANALİZİ

Araştırma Konusu Belirleme

Buradaki etken öznelerin biri **araştırmacı** diğeri ise **danışmandır**. Araştırmacının yüksek lisans döneminde veya sanatta yeterlik döneminde olmasına göre hazır bulunuşluğu değiştiği gibi aynı zamanda kişisel yeterlik ve araştırma kapasitesine göre odaklanılacak konu da değişkenlik gösterecektir.

ARAŞTIRMANIN ANALİZİ

Araştırma Konusu Belirleme

Danışmanın entelektüel ve profesyonel kapasite, deneyim ve ilgisi çalışılacak konunun belirlenmesi ve biçimlenmesinde bir başka faktördür. Kimi zaman öğrenciye verimli bir araştırma süreci yaşatıp bir sorun, çözüm ve varsayımları inşa edebilen ilişki, kimi zaman da farklı nedenlerle, enstitünün belirlediği belli bir tarihe kadar öğrenciye ‘bir konu seçtirme’ şeklinde de gelişebilmektedir.

ARAŞTIRMANIN ANALİZİ

Araştırma Konusu Belirleme

Araştırmalarımıza girdiğimizde bütüncül bir yaklaşım nedeniyle **‘önceki dönemlere ait tez geçmişi nedir?’** şeklindeki tarama yaklaşımı, öğrencinin kendini biçimlendirirken model seçmesi refleksine de yol açabilir.

Burada danışmanın bakış açısına göre, öğrenciyi farklı odakların da görülmesi açısından yabancı kaynaklara yönlendirmek bakış açısını genişletebilir ve haberdarlığı yükseltebilir...ancak farklı vizyonlar bulunabilecekken entelektüel düzeyde yabancı dil yeterliği beklentinin altında kalabilmektedir ☹

ARAŞTIRMANIN ANALİZİ

Sorular, Bağlamlar, Çözümlemeler

“ Seramik yapmayı seviyorum ama tezde ne yazacağım??? ”

Robert A. Day (Day, 1996), bu durumu şu alıntıyla çarpıcı kılar:

“ Görünen o ki, bilim adamı, tam şimdi söyleyecek bir şeyi olan ve bunu nasıl söyleyeceğini de bilmeyen yegâne kişidir (Sir James Barrie)...Bilimsel araştırmacı sadece bilim yapmakla kalmamalı, aynı zamanda bilimi yazmalıdır. Maalesef bilim adamının eğitimi çoğu zaman bilimin teknik yönlerine öylesine ağırlık vermektedir ki, iletişim sanatı ihmal edilir veya görmezden gelinir...

ARAŞTIRMANIN ANALİZİ

Sorular, Bağlamlar, Çözümler

“ Seramik yapmayı seviyorum ama tezde ne yazacağım??? ”

...Kısaca, birçok iyi bilim adamı kötü “yazar”dır. Hatta kesin bir şey vardır ki, **bilim adamı yazmayı sevmez**. Bugünün bilim adamlarının çoğu bilimsel yazım konusunda formal bir ders alma şansına sahip değildiler. Doktora öğrencisi olarak önceki yazarların yaklaşım ve stilini taklit ederek öğrendiler. Bazı bilim adamları yine de iyi yazarlar oldular. Fakat çoğu da sadece onlardan önceki yazarların stil ve yazı formları açısından yanlış olan her şeyinin nasıl tekrarlanacağını, sürekli tekrarlanan bir yanlışlar sistemi kurarak öğrendiler”.

ARAŞTIRMANIN ANALİZİ

Sorular, Bağlamlar, Çözümlemeler

Day'ın araőtirmacı bilim adamları için yaptığı saptamayı bizler de sanat araőtirmacıları ve konumuz açısından seramik sanatı hakkında tez yazmak durumunda olan lisansüstü öğrenciler açısından da okuyabiliriz.

Sanat tezlerinde de **'bizden öncekiler ne yapmış?'** refleksiyle güvenilir bir yol bulmaya, yapı inşa etmeye çalışmaktadırlar. Bu yaklaşımlar, güncel eğilimler incelendiğinde geçmişe kıyasla belli bir değişimden bahsedilebilir.

ARAŞTIRMANIN ANALİZİ

Enformasyon, İletişim, Tutum ve Eğilim Farklılıkları

Yaklaşık son on yıllık süre içinde lisans eğitimini tamamlayan jenerasyon, internetin sağladığı dijital enformasyonun en karakteristik örneklerini oluşturuyorlar.

Hızlı akan, sonsuz, zamansız ve kimliksiz bir hafıza...**Metin arası görsel, ya da JPEG imajlar**...Kimi zaman künyesiz, hikâyesiz sadece iz bırakıp, geriye atılmaktadır. Çoğunlukla takdir gören 'hız', çoğunlukla şaşkına çevirici, inşayı ya da derinlemesine analizi mümkün kılmadan tüketen bir unsur olarak öğrencileri formatlamaktadır.

İmajların bu denli biçimlendirici olduğu bir kültür ortamında sözler ve yazının kullanımına çoğunlukla ihtiyaç olmadığından atölye dersleri ya da kuramsal derslerde **sözel hafızaya dayalı tartışmalardan fazla verim alınamamaktadır**.

ARAşTIRMANIN ANALİZİ

Enformasyon, İletişim, Tutum ve Eğilim Farklılıkları

Araştırma performansı konusunda araştırmacıların yaşadığı güçlükler yalnızca maruz kaldıkları dijital bilgilenmeye dayandırılmaz.

Metodolojik eğitim, yazım pratikleri gibi eksiklikler daha önceki jenerasyon gibi bu jenerasyonun da lisans ve lisansüstü araştırma tutumlarına yansır.

Bir refleks olarak, araştırma konularında öncekileri varyasyonlaştırma tutumu güncel eğilimlerde özgürleşmeyi ve özgünleşmeyi engelleyen bir etkidir.

ARAşTIRMANIN BULGU ve SONUÇLARI

Yapılan araştırma ve incelemeler, sunulan analizler sonucunda seramik sanatı alanındaki tez konularında, inceleme yaklaşımları, eser ve rapor çıktılarında 30 yıllık birikim göz önüne alındığında,

tez başlıklarının özgünleşebildiğı,
teknolojik deneyimlerin arttığı,
referans kaynaklarının zenginleştiğini söyleyebilirsek de,

nitelik bakımından tümüyle belli bir değişim ve ilerleme içinde olduğundan bahsedemeyiz.

ARAŞTIRMANIN BULGU ve SONUÇLARI

Hâlen varyasyon araştırma üretme refleksiyle 20 yıl öncesinin bir araştırması, malzeme, teknik ya da tasarım farkıyla yinelenebilmektedir.

Kimi zaman eser ve ürün için “özgün” nitelemesi yapabilirken, yazın için aynı nitelemeyi yapamamaktayız.

Pratik çıktıların yanı sıra, **tez araştırma metodolojisinde izlenen geleneksel eğilimin**, araştırmacının özgün söyleminin önünü kapattığını görürüz.

ARAşTIRMANIN BULGU ve SONUÇLARI

Bir konuyu çözümlerken gelişen sanatsal dilin salt malzemeye sınırlı kalmaması, aynı zamanda diğer sanat formlarıyla ve belki de bilimsel bir performans ile desteklenebilmesi, sözel sanatların desteğiyle daha bütüncül bir araştırma raporu karakterine ulaşmayı mümkün kılabilir.

ARAşTIRMANIN BULGU ve SONUÇLARI

Sanat metodolojisi araştırmalarına yönelik farkındalığın artırılması ve disiplinlerarası çalışma biçimlerinin incelenmesi sanat araştırmalarının geleceği açısından lisans ve lisansüstü düzeyde önem arz etmektedir. Bu alışmalar, lisansüstü programların amaç ve hedeflerinin değerlendirmeye tutulması, akademik kadro düzeyinde eşgüdümlü çalışma gibi hazırlıkları da beraberinde getirecektir.

TEŞEKKÜRLER ☺